

C4 REPORTAGE

SKATT. River man i gamla hus så kan det mest oväntade dyka upp. Så var det för **Carin Larzénius** i Alvesta som rev en vägg i källaren och hittade en skatt bestående av nästan tusen gamla filmaffischer.

När Carin Larzénius rev en vägg i källaren hittade hon mängder av stolpaffischer och även stora färgglada filmaffischer från 1930- och 40-talen.

FOTO: INGE NILSSON

”Något av de sista åren i Alvesta har Moje låtit bygga innerväggen och isolerat med bioaffischer för en av de senaste affischerna är från 1946.”

VACKRA
De stora filmaffischerna från 1930- och 40-talen är ofta mycket vackra och utförda av ibland kända konstnärer medan bilderna på stolpaffischerna oftast består av svartvita fotografier.

FOTO: INGE NILSSON

OVÄNTAD FILMSKATT HITTAD I VÄGG

Carin bor i en stor trevåningsvilla på Källstigen i Alvesta. Huset är byggt 1909 och hon har alltid vetat att där någon gång långt tillbaka i tiden bott en biokung. Ett gammalt hus förändras ibland och byggs om genom åren, så även nu. För en tid sedan skulle Carin riva en vägg i källaren och blev mycket överraskad.

Husets grund och tillika källarväggar är byggda av halvmeter tjock granit men i ett av rummen var väggen isolerad på insidan och påbyggd med en träskiva. Carin ville ha fram stenväggen och med hjälp av en

hantverkare rev hon innerväggen. Isoleringen visade sig bestå av kolstybb men även annat, för ut rasade buntar med filmaffischer – cirka 900 stycken. Många var naturligtvis smutsiga och förstörda av kolstybb och musgnag men en hel del var i nyskick och till och med ovikta.

En närmare undersökning visade att det var både stora affischer och stolpaffischer från 1930- och 40-talen, många mycket vackra och de flesta helt oanvända. Bland skådespelarna fanns många av den tidens kända namn som Nils Poppe, Sigurd Wallén, Edvard Persson, Rudolf

”Isoleringen visade sig bestå av kolstybb men även annat, för ut rasade buntar med filmaffischer.”

Valentino, Gösta Ekman, Sickan Karlsson, Humphrey Bogart, Ingrid Bergman, Spencer Tracy, Glenn Ford, Errol Flynn, Marlene Dietrich, Lasse Dahlqvist, Signe Hasso ...

Hur har då dessa filmaffischer hamnat här? Svaret är biokungen Moje Nordberg, född i Sundsvall 1896. Han började sin karriär som biografmusiker. På den tiden var det stumfilm som kompletterades med musiker som spelade i salongen. Ljudfilmen slog igenom i början av 1930-talet. Den första ljudfilmen i Sverige var *Säg det i toner* från 1929

med Håkan Westergren och Jules Sylvains kända melodi. Den sista stumfilmen som visades var Charles Chaplins *Moderna tider* som kom 1936.

Moje Nordberg kände vad som var på gång och köpte upp småbiografer innan ljudfilmen kom. Först i Norrland, där han både var biografmusiker och hade ambulera biografer, men sedan tog han sig allt längre söderut och hamnade i Småland. Han hade både egna biografer, hyrda lokaler och ambulera biografer.

Det finns inga fotografier på Moje Nordberg utan endast denna teckning från 1939. Vem är konstnären?

Han blev rik på sina biografer och 1936 köpte han villan Ingbo i Alvesta och flyttade dit. Under tiden där hade han en rad biografer runt om i Sydsvetrike, bland annat i Åseda, Flyggsfors, Tingsryd, Osby, Mörbylånga, Moheda, Älmhult och Vrigstad. Han byggde Centrumbiografen i Alvesta och den kända biografen Röda Kvarn på Storgatan i Växjö. Men den sålde han efter några år. Här var det senare världspremiär för Jan Troells *Invandrarna*/ *Utvandrarna*. Hela kvarteret Nunnan med bland annat biografen revs i december 1977.

Moje Nordberg flyttade 1947 till Växjö och avled 1960. Änkan Jenny Nordberg drev sedan några biografer vidare, bland annat den i Vislanda fram till cirka 1965. Vid sin död ägde han inga biografaffischer.

Något av de sista åren i Alvesta har Moje låtit bygga innerväggen och isolerat med bioaffischer för en av de senaste affischerna är från 1946. Det kan också vara så att affischerna legat kvar i huset och nästa ägare, Birger Magnusson, byggt väggen. Vem som än byggt väggen så hade

han ingen aning om att han på detta sätt bevarade en kulturskatt till eftervärlden.

Vad kommer att hända med affischerna?

– Det var många som var dilliga och de har jag slängt och mycket är sålt till en firma i Stockholm som handlar med filmaffischer och så har barnen fått en del, förklarar Carin.

INGE NILSSON